

[Strona Główna](#) > ... > [Postępowanie Sądowe](#) > [Sprawy Cywilne](#) > [Przeprowadzanie Dowodów](#) > Estonia

Przeprowadzanie dowodów

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Estonia

1 Ciężar dowodu

1.1 Jakie zasady obowiązują w odniesieniu do ciężaru dowodu?

Kwestie związane z ciężarem dowodu reguluje art. 230 kodeksu postępowania cywilnego (tsiviilkohtumenetluse seadustik), który stanowi, że strony mają obowiązek udowodnić fakty, na których opierają swoje roszczenia i zastrzeżenia, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej. Ponadto strony mogą się porozumieć co do podziału ciężaru dowodu w inny sposób niż przewidziano przepisami prawa oraz uzgodnić charakter dowodów potwierdzających określone fakty, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej. Sąd może przeprowadzić dowód z urzędu w sprawie małżeńskiej, sprawie o ustalenie ojcostwa, sporze dotyczącym interesów dziecka lub postępowaniu wszczętym na wniosek, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej.

1.2 Czy obowiązują zasady, które wyłączają konieczność dowodzenia niektórych faktów? W jakich przypadkach? Czy możliwe jest przedstawienie dowodu w celu obalenia szczególnego domniemania prawnego?

Fakt uznany przez sąd za powszechnie znany nie wymaga udowodnienia. Fakt, o którym wiarygodne informacje można uzyskać ze źródeł spoza postępowania, może zostać uznany przez sąd za powszechnie znany. Ponadto strona nie musi udowadniać prawdziwości twierdzenia dotyczącego faktu, jeżeli strona przeciwna przyzna ten fakt. Przyznanie oznacza bezwarunkowe i wyraźne uznanie twierdzenia dotyczącego faktu w formie pisemnego oświadczenia przekazanego sądowi lub zgłoszonego w trakcie rozprawy, jeżeli takie uznanie zostanie wpisane do protokołu. Przyznanie można wycofać wyłącznie za zgodą strony przeciwnej lub jeżeli strona je wycofująca wykaże, że twierdzenie dotyczące istnienia lub nieistnienia faktu jest niezgodne z prawdą lub że uznanie wynikało z nieprawidłowej interpretacji danej okoliczności faktycznej. W takich przypadkach nie uznaje się faktu za przyznany. Domniemywa się przyznanie, dopóki druga strona nie zakwestionuje wprost twierdzenia dotyczącego okoliczności faktycznych, a z innych twierdzeń strony nie wynika w sposób oczywisty zamiar zakwestionowania faktu.

1.3 Do jakiego stopnia sąd musi być przekonany o fakcie, aby oprzeć orzeczenie na istnieniu tego faktu?

Zgodnie z prawem sąd ocenia wszystkie dowody pod każdym możliwym kątem w dokładny i obiektywny sposób, a następnie orzeka, w zgodzie z własnym sumieniem, czy dane twierdzenie przedstawione przez uczestnika postępowania można uznać za dowiedzione czy też nie, biorąc pod uwagę między innymi treść wszelkich ustaleń między stronami dotyczących przedstawiania dowodów.

2 Postępowanie dowodowe

2.1 Czy dowód przeprowadza się zawsze na podstawie wniosku strony czy sędzia w niektórych

przypadkach może również przeprowadzić dowód z urzędu?

Mimo że art. 236 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że co do zasady zainteresowane strony powinny wystąpić do sądu z wnioskiem dowodowym, w art. 230 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego przewidziano przypadki, w których sąd może przeprowadzić dowód z urzędu. W szczególności sąd może przeprowadzić dowód z urzędu w sprawie małżeńskiej, sprawie o ustalenie ojcostwa, sporach dotyczących interesów dziecka lub postępowaniu wszczętym na wniosek, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej.

2.2 Co się dzieje po przyjęciu wniosku dotyczącego przeprowadzenia dowodu?

Jeżeli do oceny materiału dowodowego konieczne jest przeprowadzenie dodatkowych dowodów, sąd wyda postanowienie dowodowe, które zostanie doręczone uczestnikom postępowania. Jeżeli konieczne jest przeprowadzenie dowodu na obszarze nieobjętym właściwością miejscową sądu prowadzącego postępowanie w danej sprawie, sąd rozpoznający sprawę może złożyć wniosek o pomoc prawną do sądu właściwego miejscowo dla miejsca, w którym dowód ma zostać przeprowadzony, zwracając się do tego sądu o wydanie postanowienia w sprawie przeprowadzenia czynności procesowej. Ponadto dopuszcza się możliwość przeprowadzenia dowodu poza terytorium Estonii.

Po wydaniu postanowienia dowód przeprowadza się zgodnie z przepisami regulującymi kwestie związane z przeprowadzaniem dowodów ustanowionymi w rozdziałach 27–32 kodeksu postępowania cywilnego, w zależności od rodzaju dowodu.

2.3 W jakich przypadkach sąd odrzuci wniosek dowodowy strony?

Sąd może odrzucić wniosek dowodowy, jeżeli:

1. dowód nie ma znaczenia dla sprawy (w szczególności jeżeli fakt nie wymaga udowodnienia lub jeżeli sąd uzna, że przedstawiono już wystarczająco dużo dowodów na poparcie danej okoliczności faktycznej);
2. zgodnie z prawem lub ustaleniem poczynionym przez strony dany fakt musi zostać udowodniony za pomocą dowodów określonego rodzaju lub w określonej formie, a mimo to wystąpiono z wnioskiem o przeprowadzenie dowodu innego rodzaju lub w innej formie;
3. dowód jest niedostępny – dotyczy to w szczególności sytuacji, gdy dane szczegółowe świadka lub miejsce przechowywania dokumentu są nieznanne, lub sytuacji, w której znaczenie danego dowodu dla danej sprawy jest nieproporcjonalne do czasu niezbędnego do jego przeprowadzenia lub wszelkich innych trudności, które należałoby przezwyciężyć;
4. wniosek dowodowy został złożony zbyt późno;
5. konieczność przeprowadzenia dowodu nie została należycie nieuzasadniona;
6. uczestnik postępowania, który wystąpił z wnioskiem dowodowym, nie wywiązał się z obowiązku wniesienia z wyprzedzeniem opłaty wymaganej przez sąd na pokrycie kosztów poniesionych w trakcie przeprowadzania dowodu.

2.4 Jakie wyróżnia się środki dowodowe?

Zgodnie z art. 229 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego za dowód w sprawie cywilnej uznaje się wszelkie informacje mające formę procesową przewidzianą prawem, na podstawie których sąd, zgodnie z procedurą przewidzianą prawem, ustala, czy miały miejsce fakty, na których oparte są roszczenia i zastrzeżenia stron, oraz inne fakty istotne dla należytego rozstrzygnięcia sprawy.

Zgodnie z ust. 2 dowodami mogą być zeznania świadków, oświadczenia uczestników postępowania złożone pod przysięgą, dokumenty, dowody rzeczowe, oględziny lub opinia biegłego. W ramach postępowania wszczętego na wniosek i postępowań uproszczonych sąd może również uznać inne rodzaje dowodów, np. oświadczenie uczestnika postępowania, które nie zostało złożone pod przysięgą, za wystarczające do udowodnienia faktów.

2.5 Jakie metody stosuje się w celu uzyskania dowodów ze świadków i czym się one różnią od środków uzyskiwania dowodów z biegłych? Jakie obowiązują zasady w odniesieniu do składania dowodów pisemnych i ekspertyz/opinii biegłych?

1) Zeznania świadków

Zgodnie z art. 251 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego każdy, kto może posiadać wiedzę o faktach istotnych dla sprawy, może zostać przesłuchany w charakterze świadka, chyba że osoba taka jest uczestnikiem postępowania lub reprezentuje uczestnika postępowania w sprawie. Świadkowie są zobowiązani do udzielenia informacji na temat faktów, które bezpośrednio zaobserwowali. Osoba wezwana w charakterze świadka ma obowiązek stawić się w sądzie i złożyć przed sądem zgodne z prawdą zeznania dotyczące posiadanej wiedzy na temat faktów. Zamiast wezwania do stawienia się na rozprawie świadkowie mogą otrzymać wezwanie do złożenia pisemnych zeznań, jeżeli stawienie się przed sądem stanowiłoby nadmierne obciążenie dla świadka i jeżeli sąd uzna, że pisemne zeznania będą wystarczającym dowodem, biorąc pod uwagę treść pytań i cechy osobiste danego świadka. Sąd może również wykorzystać protokół przesłuchania z innego postępowania sądowego, jeżeli wyraźnie uprości to postępowanie i można założyć, że sąd będzie w stanie ocenić wartość dowodową takiego protokołu w niezbędnym zakresie bez konieczności bezpośredniego przesłuchania świadka.

Każdego świadka przesłuchuje się osobno i świadkowie, którzy nie składali jeszcze zeznań, nie mogą być obecni na sali sądowej w trakcie rozprawy. Jeżeli sąd ma powody by przypuszczać, że świadek pod wpływem strachu lub z innego powodu nie mówi w sądzie prawdy w obecności uczestnika postępowania, lub jeżeli uczestnik postępowania wpływa na zeznania świadka, przerywając mu lub posługując się innymi środkami, sąd może usunąć taką osobę z sali sądowej na czas przesłuchania świadka. W takim przypadku po powrocie uczestnika postępowania na salę sądową zeznania świadka zostają mu odczytane, po czym uczestnik postępowania będzie miał prawo przesłuchać świadka. Jeżeli zeznania świadków są ze sobą sprzeczne, sąd może przesłuchać danego świadka kilkakrotnie w ramach jednej rozprawy sądowej.

W przypadku złożenia pisemnych zeznań uczestnicy postępowania mają prawo przekazać pytania dla świadków na piśmie za pośrednictwem sądu. Sąd dokonuje wyboru pytań, na które świadek będzie musiał odpowiedzieć. W razie konieczności sąd może wezwać świadka na rozprawę celem złożenia ustnych zeznań.

Jeżeli świadek nie może stawić się w sądzie z uwagi na chorobę, podeszły wiek, niepełnosprawność lub z jakiegokolwiek innej uzasadnionej przyczyny, sąd może zarządzić przesłuchanie świadka w miejscu jego zamieszkania.

Sąd bada dowody bezpośrednio (art. 243 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Aby zweryfikować wiarygodność pisemnych zeznań świadka, sąd może zastosować różnego rodzaju metody wyszczególnione w art. 262 ust. 1 i 8 kodeksu postępowania cywilnego, np. zgodnie z ust. 1 sąd ustala tożsamość świadka i wykonywany przez niego zawód, poziom wykształcenia, miejsce zamieszkania, związek ze sprawą oraz związki z uczestnikami postępowania. Przed złożeniem zeznań przez świadka sąd poucza go o obowiązku mówienia prawdy oraz o procedurze mającej zastosowanie w przypadku odmowy składania zeznań; zgodnie z ust. 8 sąd może, w razie konieczności, zadawać dodatkowe pytania w trakcie całego przesłuchania w celu wyjaśnienia lub uzupełnienia zeznań lub ustalenia źródła wiedzy posiadanej przez świadka.

2) Opinia biegłego

Jeżeli wyjaśnienie okoliczności istotnych dla sprawy wymaga skorzystania ze specjalistycznej wiedzy eksperckiej, sąd ma prawo zarządzić sporządzenie opinii biegłych na wniosek uczestnika postępowania. Aby uzyskać pewność w kwestii przepisów obowiązujących poza terytorium Republiki Estońskiej, prawa międzynarodowego lub prawa precedensowego (common law), sąd może zarządzić sporządzenie opinii biegłego w kwestiach prawnych na wniosek uczestnika postępowania lub z urzędu. Przepisy w zakresie przesłuchiwanie świadków stosuje się przy przesłuchiwanie świadków dysponujących specjalistyczną wiedzą ekspercką w celu wykazania, że doszło do wystąpienia okoliczności lub zdarzenia, których prawidłowa interpretacja wymaga specjalistycznej wiedzy eksperckiej. Jeżeli uczestnik postępowania przekazał sądowi pisemną opinię sporządzoną przez osobę dysponującą specjalistyczną wiedzą ekspercką, a osoba taka nie jest przesłuchiwana w charakterze świadka, opinie tego rodzaju traktuje się jak dowód z dokumentu. Zamiast zarządzić sporządzenie opinii biegłego, sąd może wykorzystać opinię biegłego sporządzoną na żądanie sądu w ramach innego postępowania sądowego lub opinię biegłego sporządzoną na żądanie organu prowadzącego dochodzenie w sprawie będącej przedmiotem postępowania karnego lub postępowania w sprawie o wykroczenie, jeżeli uprości to postępowanie i można założyć, że sąd będzie w stanie ocenić użyteczność opinii biegłego w niezbędnym zakresie bez konieczności zarządzania sporządzenia nowej opinii biegłego. W takim przypadku biegłemu można zadać dodatkowe pytania lub wezwać go do stawienia się przed sądem w celu przesłuchania.

Opinię biegłego sporządza biegły z zakresu medycyny sądowej lub inna wykwalifikowana osoba zatrudniona w państwowym instytucie medycyny sądowej, oficjalnie certyfikowany biegły lub inna wyznaczona przez sąd

osoba dysponująca specjalistyczną wiedzą ekspercką. Sąd może powołać daną osobę w charakterze biegłego, jeżeli dysponuje ona wiedzą i doświadczeniem wymaganym do sporządzenia opinii. Jeżeli opinia może zostać sporządzona przez oficjalnie certyfikowanego biegłego, inne osoby powołuje się wyłącznie w należycie uzasadnionym przypadku. Jeżeli strony dojdą do porozumienia w sprawie biegłego, sąd może powołać taką osobę w charakterze biegłego, jeżeli będzie ona w stanie wystąpić w charakterze biegłego zgodnie z prawem.

Uczestnicy postępowania mają prawo do zadawania biegłemu pytań za pośrednictwem sądu. Sąd ustala, które pytania wymagają uwzględnienia w opinii biegłego. Sąd musi wskazać powody odrzucenia wszelkich tego rodzaju pytań. Biegli są zobowiązani do przekazania swojej opinii sądowi w formie pisemnej, chyba że sąd zarządzi jej sporządzenie w formie ustnej lub, za zgodą biegłego, w innej formie. Opinia biegłego powinna zawierać szczegółowy opis wszelkich przeprowadzonych analiz, wniosków wyciągniętych na ich podstawie oraz uzasadnione odpowiedzi na pytania sądu.

Biegli są zobowiązani do sporządzenia prawidłowej i uzasadnionej opinii dotyczącej zadanych im pytań. W celu wydania opinii biegły może zbadać wszelki niezbędny materiał dowodowy zebrany w sprawie, uczestniczyć w procesie badania dowodów przez sąd oraz zwrócić się do sądu o przekazanie materiałów referencyjnych i dodatkowych informacji.

Opinię biegłego ujawnia się na rozprawie. Biegły przedstawia swoją opinię na rozprawie sądowej, chyba że została ona sporządzona na piśmie lub w formacie, który można odtworzyć na piśmie. Sąd może wezwać biegłego, który sporządził opinię na piśmie lub w formacie, który można odtworzyć na piśmie, do stawienia się na rozprawie w celu przesłuchania. Sąd może również wezwać biegłego, który przedstawił swoją opinię na rozprawie, jeżeli jedna z zainteresowanych stron złoży odpowiedni wniosek w tym zakresie.

Po zapoznaniu się z opinią biegłego uczestnicy postępowania mogą zadawać mu pytania w trakcie rozprawy w celu wyjaśnienia niezrozumiałych fragmentów opinii, pod warunkiem że biegły został wezwany do stawienia się przed sądem. Pytania mogą również zostać zgłoszone do sądu z wyprzedzeniem – w takim przypadku pytania zostaną przekazane biegłemu przez sąd. Sąd oddali wszelkie pytania, które uzna za nieistotne lub wykraczające poza zakres kompetencji biegłego.

Przepisy regulujące kwestie związane z przesłuchiowaniem świadków stosuje się również przy przesłuchiowaniu biegłych.

3) Dowód pisemny

Dowód z dokumentu może mieć formę dokumentu pisemnego lub jakiegokolwiek innego dokumentu lub podobnego nośnika danych, który został utrwalony w formie zdjęcia, materiału filmowego, dźwiękowego, elektronicznego lub innego, zawiera informacje o faktach mających istotne znaczenie dla rozpoznania sprawy i może zostać przedstawiony na rozprawie w formie umożliwiającej zapoznanie się z jego treścią.

Pisma urzędowe i korespondencję osobistą, orzeczenia wydane w innych sprawach oraz opinie wszelkich osób dysponujących specjalistyczną wiedzą ekspercką, które zostały przekazane sądowi przez uczestników postępowania, również uznaje się za dokumenty.

Wszelkie przedkładane dokumenty pisemne powinny być dokumentami oryginalnymi lub duplikatami. Jeżeli uczestnicy postępowania przedłożą dokumenty oryginalne wraz z duplikatem, sąd może zwrócić im dokumenty oryginalne i załączyć zatwierdzony przez sędziego duplikat dokumentu do akt sprawy. Na wniosek osób przedkładających dokumenty pisemne oryginalne dokumenty załączone do akt sprawy mogą zostać zwrócone po uprawomocnieniu się wyroku sądowego i zakończeniu postępowania. Duplikat jest przechowywany w aktach. Sąd może wyznaczyć termin na zbadanie przedłożonego dokumentu, po którego upływie będzie zobowiązany do zwrócenia dokumentu. W takim przypadku w aktach sprawy zachowuje się duplikat dokumentu. Jeżeli dokument został przedłożony w postaci duplikatu, sąd ma prawo zażądać przekazania oryginalnego dokumentu lub uzasadnienia okoliczności uniemożliwiających przedłożenie oryginalnego dokumentu. Jeżeli żądania sądu nie zostaną spełnione, sąd musi ocenić wartość dowodową duplikatu dokumentu.

2.6 Czy istnieją silniejsze i słabsze środki dowodowe?

W postępowaniu cywilnym stosuje się ogólną zasadę swobodnej oceny dowodów, choć zasada ta może zostać poddana ograniczeniom za zgodą stron postępowania. W szczególności art. 232 ust. 2 kodeksu postępowania

cywilnego stanowi, że żaden dowód nie ma z góry ustalonej wagi dla sądu, chyba że strony postanowią inaczej. W związku z powyższym strony, działając w porozumieniu, mogą przypisać decydującą wagę określonemu materiałowi dowodowemu.

2.7 Czy udowodnienie określonych faktów wymaga oznaczonych środków dowodowych?

Tak. Z przepisów prawa lub ustaleń stron może wynikać, że określony fakt można udowodnić wyłącznie za pomocą dowodu określonego rodzaju lub w określonej formie.

2.8 Czy świadkowie są zobowiązani przepisami prawa do zeznawania?

Tak. Zgodnie z art. 254 kodeksu postępowania cywilnego osoba wezwana do sądu w charakterze świadka ma obowiązek stawić się na rozprawie i złożyć przed sądem zgodne z prawdą zeznania na temat znanych jej faktów.

2.9 W jakich przypadkach mogą odmówić składania zeznań?

Prawo do odmowy złożenia zeznań w charakterze świadka mają następujące osoby:

1. zstępni i wstępni powoda lub pozwanego;
2. siostra, siostra przyrodnia, brat lub brat przyrodni powoda lub pozwanego lub małżonek lub były małżonek siostry, siostry przyrodniej, brata lub brata przyrodniego powoda lub pozwanego;
3. ojczym/macocha lub rodzice zastępczy lub pasierb/pasierbica lub dziecko objęte pieczęcią zastępczą powoda lub pozwanego;
4. rodzic adopcyjny lub dziecko przysposobione powoda lub pozwanego;
5. małżonek lub konkubent/konkubina powoda lub pozwanego oraz rodzice małżonka lub konkubenta/konkubiny, nawet po rozwiązaniu stosunku małżeńskiego lub konkubinatu.

Świadek może również odmówić składania zeznań, jeżeli zeznania mogą obciążyć jego samego lub jedną z wymienionych powyżej osób w związku z przestępstwem lub wykroczeniem.

Świadek ma prawo odmówić składania zeznań dotyczących wszelkich faktów objętych przepisami ustawy o tajemnicach państwowych i informacjach niejawnych państw trzecich (riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus).

Każda osoba przetwarzająca informacje do celów dziennikarskich ma prawo odmówić składania zeznań dotyczących jakichkolwiek faktów, jeżeli złożenie tego rodzaju zeznań umożliwiłoby zidentyfikowanie osoby będącej źródłem tych informacji.

Niezależnie od przypadków opisanych powyżej, świadek nie może odmówić składania zeznań dotyczących:

1. faktu przeprowadzenia oraz treści transakcji, do której poświadczenia został wezwany;
2. faktu narodzin lub śmierci członka rodziny;
3. faktu dotyczącego stosunku majątkowego powstałego na gruncie stosunku regulowanego przepisami prawa rodzinnego;
4. czynności związanej ze spornym stosunkiem prawnym, którą świadek podjął samodzielnie jako poprzednik prawny lub pełnomocnik strony.

2.10 Czy osoba, która odmawia złożenia zeznań, może być ukarana lub zmuszona do zeznawania?

Tak. Jeżeli świadek odmówi złożenia zeznań bez uzasadnionej przyczyny, sąd może nałożyć na niego karę grzywny lub zarządzić zatrzymanie świadka na okres nieprzekraczający 14 dni. Świadka należy bezzwłocznie zwolnić, jeżeli złoży zeznania lub jeżeli postępowanie w danej sprawie zakończy się lub przesłuchanie świadka nie będzie już konieczne.

Ponadto świadek jest zobowiązany do poniesienia kosztów procesowych spowodowanych odmową złożenia zeznań bez uzasadnionej przyczyny.

2.11 Czy przewiduje się, że od niektórych osób nie można uzyskać dowodów?

W art. 256 kodeksu postępowania cywilnego wskazano osoby, których nie można przesłuchiwać w charakterze świadków. W szczególności nie dopuszcza się możliwości przesłuchiwania duchownych związku wyznaniowego zarejestrowanego w Estonii ani ich personelu pomocniczego, a także przyjmowania zeznań od takich osób w zakresie, w jakim dotyczą one informacji powierzonych im w ramach sprawowania opieki duszpasterskiej. Następujące osoby nie mogą występować jako świadkowie bez zgody osoby, w interesie której nałożono na nie obowiązek zachowania poufności:

1. pełnomocnicy w sprawach cywilnych lub administracyjnych, obrońcy w sprawach karnych i sprawach o wykroczenia oraz notariusze w odniesieniu do faktów, o których dowiedzieli się, wykonując swoje obowiązki zawodowe;
2. lekarze, farmaceuci lub inni pracownicy służby zdrowia w odniesieniu do faktów powierzonych im przez pacjenta, uwzględniając fakty dotyczące pochodzenia, sztucznego zapłodnienia, rodziny lub stanu zdrowia danej osoby;
3. inne osoby, które z uwagi na wykonywany zawód lub prowadzoną działalność zawodową lub gospodarczą uzyskały dostęp do informacji poufnych, których zgodnie z obowiązującymi przepisami nie mogą ujawnić.

Członkowie wykwalifikowanego personelu pomocniczego wyżej wymienionych osób nie mogą być przesłuchiwani w charakterze świadków bez zgody osoby, w interesie której nałożono na nich obowiązek zachowania poufności.

2.12 Jaką rolę odgrywa sędzia i strony w przesłuchaniu świadka? W jakich warunkach można przesłuchać świadka w trybie wideokonferencji lub za pośrednictwem innych środków technicznych?

W art. 262 kodeksu postępowania cywilnego ustanowiono procedurę przesłuchiwania świadków. Sąd rozpoczyna przesłuchanie świadka od wyjaśnienia celu przesłuchania, zwracając się do świadka o ujawnienie wszelkich znanych mu informacji na temat przedmiotu przesłuchania. Następnie uczestnicy postępowania mają prawo zadawać świadkowi pytania za pośrednictwem sądu. Za zgodą sądu uczestnicy postępowania mogą również zadawać pytania bezpośrednio.

Sąd oddala wszelkie pytania naprowadzające oraz pytania, które nie są istotne dla sprawy, a także wszelkie pytania zadawane w celu ujawnienia nowych faktów, które nie zostały jeszcze przedstawione, jak również pytania powtarzające się. W razie konieczności sąd ma prawo zadawać dodatkowe pytania na dowolnym etapie przesłuchania w celu wyjaśnienia lub uzupełnienia zeznań lub ustalenia źródła wiedzy świadka.

Zgodnie z art. 350 kodeksu postępowania cywilnego sąd może przeprowadzić rozprawę w formie konferencji procesowej, tak aby umożliwić udział w postępowaniu uczestnikom postępowania lub ich pełnomocnikom lub doradcom znajdującym się w innym miejscu oraz wykonywanie przez nich czynności procesowych w czasie rzeczywistym z takiego miejsca. W ramach konferencji procesowej dopuszcza się możliwość przesłuchania świadka lub biegłego znajdujących się w innym miejscu, a uczestnik postępowania znajdujący się w innym miejscu może zadawać im pytania.

W trakcie rozprawy sądowej zorganizowanej w formie konferencji procesowej musi zostać zagwarantowane prawo każdego uczestnika postępowania do składania pism procesowych i wniosków i przedstawiania stanowisk w sprawie pism procesowych i wniosków złożonych przez innych uczestników postępowania w technicznie bezpieczny sposób, a warunki pozwalające prowadzić rozprawę w taki sposób, by umożliwić transmisję obrazu i dźwięku w czasie rzeczywistym z miejsca, w którym znajdują się uczestnicy postępowania, którzy nie są obecni na sali sądowej, i vice versa, muszą zostać zabezpieczone technicznie. Za zgodą stron i świadka, a w przypadku wszczęcia postępowania na wniosek – za zgodą samego świadka, świadek może zostać przesłuchany telefonicznie w trakcie konferencji procesowej. Minister Sprawiedliwości może ustanowić konkretne wymagania techniczne dotyczące przeprowadzania rozprawy sądowej w formie konferencji procesowej.

3 Ocena dowodów

3.1 Czy istnieją ograniczenia nałożone na sąd dotyczące uwzględniania przez sąd w orzeczeniu

dowodów, które zostały zebrane przez stronę niezgodnie z prawem?

Zgodnie z art. 238 ust. 3 pkt 1 kodeksu postępowania cywilnego sąd może omówić przyjęcia dowodu i może odrzucić dowód, który został uzyskany w drodze przestępstwa lub w sposób związany z bezprawnym naruszeniem prawa podstawowego.

3.2 Czy moje oświadczenie, jako strony w sprawie, uznaje się za dowód?

Zgodnie z art. 267 kodeksu postępowania cywilnego strona, której nie udało się udowodnić za pomocą innych dowodów faktu, do udowodnienia którego została zobowiązana, lub która nie przedstawiła żadnych innych dowodów, ma prawo złożyć wniosek o przesłuchanie strony przeciwnej lub osoby trzeciej pod przysięgą w celu udowodnienia takiego faktu. W przypadku osoby prawnej dopuszcza się możliwość przesłuchania jej przedstawiciela pod przysięgą.

Sąd może również przesłuchać pod przysięgą stronę zobowiązaną do przekazania dowodów dotyczących spornego faktu, jeżeli jedna ze stron wystąpi z wnioskiem w tym zakresie, a strona przeciwna wyrazi na to zgodę.

Niezależnie od wniosków przedłożonych przez strony i podziału ciężaru dowodu, sąd może z urzędu przesłuchać pod przysięgą jedną stronę albo obydwie strony, jeżeli w oparciu o przebieg wcześniejszego postępowania i przedstawione dowody sąd nie jest w stanie zająć stanowiska w sprawie prawdziwości danego faktu, który ma zostać udowodniony. Sąd może również z urzędu przesłuchać stronę pod przysięgą bez uzyskania zgody strony przeciwnej, jeżeli strona zobowiązana do przekazania dowodów wyrazi chęć złożenia oświadczeń pod przysięgą.

W postępowaniu uproszczonym i w postępowaniu wszczętym na wniosek sąd może również uznać oświadczenie przedstawione przez uczestnika postępowania, które nie zostało złożone pod przysięgą, za wystarczające do udowodnienia danego faktu, chyba że z przepisów regulujących dany rodzaj postępowania wszczynanego na wniosek wynika, że dopuszczalne są wyłącznie oświadczenia uczestników postępowania złożone pod przysięgą. Orzeczenie w sprawie nie może zostać wydane na podstawie jakiegokolwiek oświadczenia strony, które nie zostało złożone pod przysięgą.

■ Ostatnia aktualizacja: 31/07/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.